

Journal of
Buddhist Innovation Review

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวไทยในละครซิตคอม เรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก
An Analysis of Thai Families Reflections in the Sitcoms Bang-ruk Soi 9/1
and Bannee-mee-ruk

Research Articles

บทความวิจัย

JINGRU LU

นักศึกษานิพนธ์เอก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Ph.D. candidate, Department of Language studies, Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University

จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ Jansuda Chaiprasert

อาจารย์ประจำ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Lecturer Department of Language studies, Faculty of Liberal Arts Huachiew Chalermprakiet University

ธีรโชติ เกิดแก้ว Teerachoot Kerdkaew

อาจารย์ประจำ สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Lecturer Department of Humanities and Social Sciences, Faculty of Liberal Arts

Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: 176461144@qq.com

Article history

Received: February 18, 2024 / Revised: March 29, 2024

Accepted: April 4, 2024 / Available Online: April 8, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวไทยในละครซิตคอมเรื่องบางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก จำนวนทั้งหมด 129 ตอน ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพตามกรอบแนวคิดภาพสะท้อนและแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวโดยวิเคราะห์ตัวบทของละครซิตคอม

ผลการวิจัยพบว่า ละครซิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนภาพของครอบครัวไทยของชนชั้นกลางในเมือง 4 ด้านสำคัญ คือ 1) ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่พบรูปแบบของครอบครัวทั้งครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะ มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายตามฐานะ มีอาชีพที่หลากหลายไปตามความรู้ ความสามารถของแต่ละคน ให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารพร้อมหน้ากันเป็นหลัก 2) ด้านความเชื่อพบว่า ยังคงมีความเชื่อเรื่องวิญญาณและดวงชะตา รักษาและปฏิบัติตามประเพณีที่ฝังามของสังคมบางประการ 3) ด้านค่านิยมพบทั้งค่านิยมเรื่องคู่ครองที่แตกต่างกัน การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานที่มุ่งให้มีความเคารพ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และให้ความสำคัญกับการศึกษาของบุตรหลาน 4) ด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่พบว่ามีทั้งเชิงบวกและลบ ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นปรากฏการณ์ตามสภาพจริงของครอบครัวไทย และการประกอบสร้างความเป็นจริงตามแบบอย่างครอบครัวในอุดมคติที่สังคมไทยต้องการ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว และการตระหนักถึงการท่าบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนให้ดีขึ้นในครอบครัวและสังคม

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน; ครอบครัวไทย; ละครซิตคอม; บางรักซอย 9/1; บ้านนี้มีรัก

Abstract

This research article aims to analyze family reflections in two Thai sitcom dramas, Bang-ruk Soi 9/1 and Bannee-mee-ruk, including 129 episodes. Qualitative research methodology focusing on concepts of reflections and ideas of families are applied to analyze the drama scripts.

The research finds four major areas of reflections of Thai middle class family in urban as the following. 1) The living, showing the single family; extended family; and particular-typed family, all possess residences; income-based living styles; having various knowledge/experience-based careers; and focusing on close family relationships, by having main meals together. 2) Beliefs, relating to spirit and fortune telling; and performing good traditional and social practices. 3) Values, showing different ideas about marriage; preferring of obedient and grateful children; and emphasizing on education of children. 4) Relationships of family members, presenting both positive and negative aspects. By the findings, both actual phenomena of Thai families and the realistic constructive families, according to the ideal society, are reflected in order to emphasize the importance of family and reminding of good roles and responsibilities each individual should conduct toward their families and the society.

Keywords: reflection; Thai family; sitcom drama; Bang-ruk Soi 9/1; Bannee-mee-ruk

บทนำ

โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีการส่งสารทั้งเสียงและภาพ มีความสมจริงอย่างมาก และเป็นสื่อที่ใกล้ชิดกับประชาชน สามารถเข้าถึงมวลชนได้ง่ายและรวดเร็ว จึงได้รับความนิยมจากคนทุกเพศทุกวัยอย่างมาก ปัจจุบัน ผู้ชมไม่เพียงแต่รับชมรายการต่าง ๆ จากสถานีโทรทัศน์เท่านั้น แต่ยังสามารถรับชมได้จากทีวีออนไลน์บนเว็บไซต์ หรือผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ ซึ่งสามารถรับชมได้ตลอด 24 ชั่วโมง และยังสามารถรับชมย้อนหลังได้ด้วย ทำให้การรับชมรายการโทรทัศน์สะดวกสบายมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อบันเทิงประเภทอื่น ๆ รายการที่คนไทยใช้เวลาติดตามชมวันละหลายชั่วโมงโดยเฉพาะในช่วงเวลา ไพรม์ไทม์ (Prime Time) ที่ในช่วงที่มีผู้ติดตามรับชมมากที่สุดก็คือ ละครโทรทัศน์ เพราะละครโทรทัศน์เป็นรายการบันเทิงที่เลียนแบบหรือคล้ายคลึงชีวิตจริงที่ให้ความบันเทิง ความรื่นรมย์ ผ่อนคลายความตึงเครียด และยังให้ข้อคิดในการดำเนิน

ชีวิต ดังนั้น ละครโทรทัศน์จึงมีฐานะเป็นรายการยอดนิยมของผู้ชม (การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค, 2552, หน้า 266)

ละครซิตคอม (Situation Comedy) เป็นละครโทรทัศน์แนวตลกขบขัน มีลักษณะล้อเลียนสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น จบในแต่ละตอน การเล่าเรื่องในแต่ละตอนไม่ค่อยมีความต่อเนื่องกัน เป็นละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับคนสมัยนี้ที่มักมีความกดดันจากหลายเรื่อง และไม่ค่อยมีเวลาว่างที่จะติดตามละครในเวลาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็ไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวในละครซีรีส์ได้ภายในตอนเดียว ในละครซิตคอม สถานการณ์ที่สร้างขึ้น ส่วนมากจะเกี่ยวกับบ้าน และครอบครัว เนื่องจากในชีวิตของแต่ละคน สถานที่และสถาบันที่ผูกพันมากที่สุดก็คือบ้าน (ชีวิตครอบครัว, 2552, หน้า 272) ดังนั้น ละครซิตคอมที่มีเนื้อหาขบขันและเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และเล่าเรื่องจบในแต่ละตอน จึงได้รับความนิยมจากผู้ชมมากขึ้น

ละครซิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก เป็นละครแนวครอบครัวที่ใช้รูปแบบสี่เหลี่ยมเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายว่า รายการนี้คนทุกวัยสามารถรับชมได้ เนื้อหาของละครทั้งสองเรื่องจะเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของครอบครัวไทยในสังคมสมัยใหม่ โดยเสนอเรื่องราวสมจริง สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทุกคนต้องปรับตัวเข้าหากันในเรื่องต่าง ๆ พยายามให้กิจวัตรของครอบครัวเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับทุกคน ดังนั้น ละครซิตคอมทั้งสองเรื่องนี้จึงมีบทบาทเหมือนหนึ่งหนังสือหรือตำราด้านครอบครัวที่ควรค่าแก่การรับชมและศึกษาวิจัยอย่างมาก

ครอบครัว คือบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยา หรือมีความผูกพันทางสายโลหิตหรือทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่งสมาชิกในครอบครัวต่างมีบทบาทหน้าที่ต่อกัน และมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2567), เข้าถึงได้จาก www.dwf.go.th) ครอบครัวมีความหมายและมีความหมายอย่างไรที่เปรียบเทียบได้ เพราะครอบครัวไม่เพียงแต่เป็นแหล่งให้กำเนิด ให้การเลี้ยงดู แบ่งปันความรัก ความอบอุ่น และเป็นแหล่งพักพิงทางใจของสมาชิกครอบครัวเท่านั้น แต่ยังเป็นสถาบันแรกทางสังคมที่ช่วยหล่อหลอมเอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม อบรม ชัดเกล้าให้สมาชิกในครอบครัวรู้และปฏิบัติตามระเบียบสังคม จนกระทั่งเติบโตเป็นประชากรที่ดีของสังคม ครอบครัวในสังคมที่ต่างกันก็จะมีลักษณะทั้งที่เหมือนและต่างกััน ดังนั้น ครอบครัวในสังคมไทยจึงมีความหลากหลายทางลักษณะ เช่น รูปแบบ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ค่านิยม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ดังที่ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544, หน้า 71) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันและองค์การหลักของสังคมไทย มีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกับสังคมอื่นและมีลักษณะร่วมกันกับสังคมอื่น ซึ่งภาพของสังคมรวมถึงภาพของครอบครัวไทยมักสะท้อนให้เห็นในสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะโทรทัศน์

ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาภาพสะท้อนครอบครัวไทยในละครซิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก เพื่อจะได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวไทยและสังคมไทยมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับครอบครัวและใช้เป็นแนวทางการศึกษาภาพสะท้อนครอบครัวหรือสังคมจากสื่ออื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวไทยในละครซิตคอม เรื่อง บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรัก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์เนื้อหาของละครซิตคอม เรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อน ครอบครัว และละครซิตคอมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 สืบค้นและรวบรวมข้อมูลละครซิตคอม เรื่อง บางรักซอย 9/1 ที่ออกอากาศใน ปี 2559 – ปี 2561 ทางโทรทัศน์ช่องวัน 31 ทั้งหมด 74 ตอน และละครซิตคอม เรื่อง บ้านนี้มีรัก ที่ออกอากาศใน ปี 2559 ทางโทรทัศน์ช่องวัน 31 ทั้งหมด 55 ตอน เนื่องจากละครสองเรื่องนี้ออกอากาศจบไปแล้ว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแผ่นดีวีดี และทีวีออนไลน์ช่อง one 31 และช่อง GMM 25

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวไทยจากละครซิตคอม บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรัก

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ละครซิตคอม เรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนภาพของครอบครัวไทยไว้ 4 ด้าน ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อและประเพณี ค่านิยม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย ดังนี้

1. สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวไทย

ครอบครัวเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องผูกพันกัน มีที่อยู่อาศัยร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่ที่ต่างหากัน มีการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ และดูแลใส่ใจกัน ละครซิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวชนชั้นกลางที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลาง มีชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างสบายใน 4 ด้าน ได้แก่ รูปแบบครอบครัว ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ และอาหารการกิน ดังต่อไปนี้

1.1 รูปแบบครอบครัว

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2567). เข้าถึงได้จาก www.dwf.go.th ได้แบ่งครอบครัวเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะ รูปแบบครอบครัวไทยที่ปรากฏในละครซิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรักพบทั้ง 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ครอบครัวเดี่ยว

ครอบครัวเดี่ยว เป็นครอบครัวที่มีสมาชิกไม่เกินสองรุ่นอาศัยอยู่ร่วมกัน ละครเรื่อง บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 1 ได้กล่าวถึงครอบครัวของตัวละครเอก ชัดเจน ที่อยู่กับภรรยา (แป้ง) ลูกชาย (ชัดแจ้ง) และลูกสาว (แป้งหอม) เป็นครอบครัวที่มีขนาดเล็กกว่าอดีต ดังที่ชัดแจ้งกล่าวว่า “...บ้านเราเคยมีคนอยู่มากมาย ก็ย้ายไปที่ละคนสองคน คุณตาคุณยายก็ย้ายไปอยู่บนสวรรค์เมื่อสองปีก่อน ... (บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 1, 2559, EP 1)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รูปแบบครอบครัวของตัวละครเอกในละครซิตคอมเรื่องนี้เป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีสมาชิกอยู่ด้วยกันสองรุ่นคือ รุ่นพ่อแม่และรุ่นลูก เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่มีสมาชิกหลายรุ่นอยู่ด้วยกัน กลายเป็นครอบครัวที่มีขนาดเล็กลง เนื่องจากมีบางคนได้เสียชีวิตไปแล้ว นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลง

ทางสังคมและวัฒนธรรมได้ส่งผลให้คนรุ่นใหม่มีความเป็นปัจเจกมากขึ้น ญาติพี่น้องมักแยกกันอยู่ ก็ยิ่งทำให้ขนาดของครอบครัวมีแนวโน้มเล็กลง และคนในสมัยใหม่มีความคิดแตกต่างกับคนในอดีตที่มองว่า การมีลูกหลานมากแสดงถึงความเข้มแข็งและศักยภาพในการดูแลกันภายในครอบครัว แต่ปัจจุบัน โดยเฉพาะคนในสังคมเมืองต่างตระหนักว่าการมีลูกส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในครอบครัว ยิ่งมีลูกมากเท่าไร ค่าใช้จ่ายก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น จึงนิยมมีลูกหนึ่งหรือสองคนเท่านั้น ทำให้จำนวนลูกในแต่ละครอบครัวก็มีแนวโน้มน้อยลงตามด้วย

1.1.2 ครอบครัวขยาย

ครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวและญาติพี่น้อง มักประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สามรุ่นขึ้นไปอาศัยอยู่ร่วมกัน ในละครเรื่อง บ้านนี้มีรัก ได้กล่าวถึงครอบครัวของตัวละครเอกชื่อรัก ลูกคนกลางที่อาศัยอยู่กับแม่ (น้อย) พี่สาว (ริน) พี่ชาย (แฮงค์) น้องชาย (ลิงค์) น้องสะใภ้ (แอล) หลานชาย (มิกและอี๊ดโด้) หลานสาว (น้องวัน) และคนใช้ (แมว) ถึงแม้ว่าครอบครัวจะมีจำนวนสมาชิกค่อนข้างมาก แต่ทุกคนในครอบครัวก็สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังปรากฏบทสนทนาตอน มรดกเลือด ที่รินกล่าวว่า “ฉันไม่ย้ายไปที่ไหนด้วย เพราะอยู่ที่นี้คนเยอะแยะ ไม่เหงาด้วย” (บ้านนี้มีรัก, 2559, ตอน มรดกเลือด)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รูปแบบครอบครัวไทยของตัวละครเอกในละครชุดคอมเรื่องนี้ เป็นครอบครัวขยายที่มีสมาชิกครอบครัวอยู่ด้วยกันสามรุ่น คือ รุ่นพ่อแม่ รุ่นพี่น้อง และรุ่นลูกหลาน เป็นครอบครัวขนาดใหญ่เหมือนในสังคมไทยอดีต แตกต่างกันตรงที่ในอดีต สมาชิกในครอบครัวขยายมักแบ่งปันภาระหน้าที่กันภายในครอบครัว ช่วยกันทำงาน ทำมาหากิน พึ่งพาอาศัยทั้งในด้านแรงงานและด้านการเงินด้วย แต่ในปัจจุบัน สมาชิกในครอบครัวมีความสามารถในการทำงานมากขึ้น และมีหน้าที่การงานเป็นของตนเอง การพึ่งพาอาศัยกันมีน้อยลง สมาชิกครอบครัวอาจอยู่ด้วยกันเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีภายในบ้านหรือเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เป็นความต้องการด้านจิตใจมากกว่าความต้องการด้านวัตถุ

1.1.3 ครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะ

ครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะ หมายถึงครอบครัวรูปแบบอื่น ๆ ที่มีรูปแบบแตกต่างกันจากครอบครัวที่สมบูรณ์ อาจไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานหรือตามแบบอย่างครอบครัว เช่น ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวข้ามรุ่น ครอบครัวที่ผู้สูงอายุอยู่ด้วยกันตลอดเวลา ครอบครัวผสม ฯลฯ ในละครชุดคอมทั้งสองเรื่อง ได้พบครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะ คือ ครอบครัวพ่อเลี้ยงเดี่ยวและครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว ดังตัวอย่างในละครเรื่อง บางรักซอย 9/1 ที่กล่าวถึง อิฐ ต้องเลี้ยงลูกตามลำพัง เนื่องจากภรรยาเสียชีวิตไปแล้ว เขามีลูกสองคนกำลังเรียนอยู่มัธยมปลาย อิฐทำงานเป็นมัคคุเทศก์ ไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูก จึงเข้าบ้านให้ลูกอยู่ลำพังเพียงสองคน ลูก ๆ มักผิดหวังที่พ่อติดธุระบ่อย ไม่ค่อยมีเวลามาหาลูก นอกจากนี้ ยังพบครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวในละครเรื่องเดียวกัน ที่กล่าวถึง ฝ่าย หย่ากับสามีเพราะสามีไปมีหญิงอื่น ต้องเลี้ยงลูกตามลำพัง และลูกชายไม่ค่อยเชื่อฟัง ทำให้ฝ่ายปวดหัวมาก และในละครเรื่อง บ้านนี้มีรัก ก็ได้กล่าวถึง แฟนเก่าของแฮงค์ หลังจากที่เลิกกับแฮงค์ต้องเลี้ยงลูกตามลำพังอย่างยากลำบากจนวันตาย

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ละครชุดคอมทั้งสองเรื่องได้สะท้อนถึงรูปแบบของครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะ คือ ครอบครัวที่มีภรรยาหย่าร้าง แยกทางกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตไป ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องเลี้ยงลูกตามลำพัง กลายเป็นพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ต้องรับภาระในครอบครัวทุกด้าน ส่งผลให้บางครั้งหรือบางสถานการณ์ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ และทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อลูกในหลายด้าน

1.2 ที่อยู่อาศัย

ละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะบ้านของครอบครัวไทยชนชั้นกลาง ผ่านบ้านของตัวละครเอกทั้งสองเรื่องที่อยู่ภายในบ้านที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง เป็นบ้านเดี่ยวสองชั้น พื้นที่รอบบ้านประดับด้วยต้นไม้สีเขียวและพืชชนิดต่าง ๆ ภายในบ้านตกแต่งสวยงาม และแบ่งเป็นห้องต่าง ๆ มีห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร ห้องน้ำ มีของใช้และเครื่องอำนวยความสะดวกหลายอย่าง หลังบ้านเป็นลาน ปลูกต้นไม้สีเขียวหลายชนิด มีโต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งเล่นผ่อนคลาย มีเครื่องซักผ้า และมีบริเวณไว้สำหรับตากผ้า ส่วนชั้นสองเป็นห้องนอน

จากตัวอย่างที่อยู่อาศัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงครอบครัวของคนชั้นกลางในสังคมไทยชอบอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ถึงแม้ว่าบ้านจะอยู่ในเมือง ก็พยายามสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้มีความสงบ ร่มรื่น และสบายใจกับคนในครอบครัว ภายในบ้านแยกห้องตามลักษณะการใช้งาน มีของใช้อย่างเพียงพอพร้อม ทำให้การใช้ชีวิตในครอบครัวมีความสุขสบายตามวิถีชีวิตของคนในเมืองสมัยใหม่

1.3 การประกอบอาชีพ

ละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนให้เห็นการประกอบอาชีพที่หลากหลายตามความสามารถของตัวละครแต่ละคน ดังต่อไปนี้

ในละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 กล่าวถึง ชัดเจน ตัวละครเอกของเรื่อง เปิดบริษัทออกแบบบ้านปกติเขามักจะไปทำงานที่ออฟฟิศ แต่บางครั้งก็ทำงานที่บ้านโดยใช้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กประสานงานกับพนักงานในบริษัทและลูกค้าด้วยความขยัน จึงได้รับงานจากลูกค้าเรื่อย ๆ และสร้างรายได้ที่ดีให้กับครอบครัว ส่วนภรรยาของชัดเจน ประกอบอาชีพอิสระ ทำขนมหวานตามสั่งที่บ้านแล้วจัดส่งให้ลูกค้า มีลูกค้าสั่งซื้อเรื่อย ๆ และในละครชุดคอมเรียมเรื่อง บ้านนี้มีรัก ได้กล่าวถึง แสงค์ ตัวละครเอกของเรื่อง ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของบริษัท มีรายได้ค่อนข้างดี ส่วนภรรยาเปิดร้านมินิมาร์ท มีพนักงานช่วยทำงาน จึงค่อนข้างมีเวลาอยู่กับครอบครัว นอกจากนี้ละครชุดคอมเรียมทั้งสองเรื่องยังได้กล่าวถึงตัวละครอื่น ๆ ที่ประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น เปิดร้านอาหาร เป็นนักแสดง ประกอบอาชีพรับจ้างอิสระ เป็นต้น

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนถึงอาชีพของสมาชิกในครอบครัวไทยไว้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความพึงพอใจ และโอกาสของตัวละครแต่ละคนเป็นสำคัญ แต่ก็ได้สะท้อนภาพของสามัญชนฐานะผู้นำครอบครัวที่ทำงานนอกบ้านเป็นหลัก หารายได้เลี้ยงดูครอบครัวตามอุดมคติของครอบครัวไทยในอดีต ขณะที่ภรรยาจะประกอบอาชีพอิสระ นอกจากจะสร้างรายได้แล้ว ยังสามารถดูแลความเรียบร้อยภายในบ้านและยังคงมีความเป็นแม่ศรีเรือนอยู่ด้วย ขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นว่า ทั้งสามีภรรยาในครอบครัวไทยปัจจุบันจะต้องช่วยกันหารายได้เข้าครอบครัว เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้แต่ละครอบครัวต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนของสมาชิกในครอบครัว

1.4 อาหารการกิน

ละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้นำเสนอวิถีชีวิตด้านอาหารการกินผ่านครอบครัวของตัวละครเอก ในเรื่องที่สำคัญคือ การรับประทานอาหารไทยเป็นหลัก การให้ความสำคัญกับโภชนาการของอาหาร และกับการรับประทานอาหารพร้อมหน้ากันในครอบครัว ดังตัวอย่างเช่น ในละครชุดคอม

เรื่อง บางรักซอย 9/1 แป้ง (แม่ของแป้งหอม) มักทำอาหารเองที่บ้านให้สมาชิกทุกคนในครอบครัว เช่น เมื่อแป้งหอมกลับจากโรงเรียน แป้งก็กล่าวว่า “หิวหิว แม่ทำอะไรมาให้กิน” (บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 1, 2559, EP 4) ในละครชุดเรื่อง บ้านนี้มีรัก คุณยายแอ๊ดมักทำอาหารในห้องครัวโดยเฉพาะแกงเขียวหวานอาหารที่ทุกคนชื่นชอบ และสมาชิกทุกคนมักรับประทานอาหารร่วมกันในบ้าน ในละครชุดเรื่อง บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 2 กล่าวถึงคุณป้าจันทร์ทำอาหารเข้าที่ปรุงจากปลาและชวนให้หลานกิน โดยคิดว่าเนื้อปลามีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ๆ และให้ทุกคนมารับประทานอาหารเข้าพร้อมหน้าพร้อมตากัน

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึง ครอบครัวไทยในละครทั้งสองเรื่องนี้ยังนิยมรับประทานอาหารไทยที่ปรุงเองโดยมุ่งคุณค่าทางโภชนาการของอาหารเพื่อสุขภาพของคนในครอบครัว และยังคงให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารพร้อมหน้าพร้อมตากัน เนื่องจากการรับประทานอาหารพร้อมหน้าพร้อมตากันทั้งครอบครัวนอกจากจะเป็นการช่วยให้สมาชิกในครอบครัวได้รับประทานอาหารถูกต้องตามโภชนาการและถูกสุขลักษณะแล้ว การได้พบหน้าค่าตาและพูดคุยกันระหว่างมื้ออาหารยังเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความสุข อบอุ่น อีกทั้งผู้ใหญ่ยังถือโอกาสนี้ในการสอดแทรกหลักการดำเนินชีวิตที่ต่าง ๆ ให้แก่บุตรหลานอีกด้วยและทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

2. ภาพสะท้อนความเชื่อและประเพณีในครอบครัวไทย

ละครชุดเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนภาพความเชื่อและประเพณีในครอบครัวไทยผ่านตัวละคร ดังต่อไปนี้

2.1 ความเชื่อ

ละครชุดเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนภาพของความเชื่อดั้งเดิมของคนในครอบครัวไทยไว้ 2 เรื่อง ได้แก่ ความเชื่อเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษและความเชื่อเรื่องดวง ดังนี้

2.1.1 ความเชื่อเรื่องวิญญาณ

ละครชุดเรื่อง บางรักซอย 9/1 ได้กล่าวถึงชัดเจนผีนเห็นแม่เยาว์ (แม่ของแป้ง) ที่เสียชีวิตไปแล้วมาปรากฏตัวในบ้านและบอกว่าหลานชายจะเป็นเกย์ แม่เยาว์ดูคำชัดเจนอย่างหนัก หาวว่าชัดเจนเลียงลูกไม่ดี ทำให้ชัดเจนต้องจัดการแก้ปัญหาดังกล่าว ดังตัวอย่างที่ว่า

แม่เยาว์ : ...นายจำได้ไหม ก่อนที่ฉันยกแป้งให้นาย นายสัญญาอะไรไว้

กับฉันบ้าง ...นายสัญญากับฉันไว้นานายจะดูแลครอบครัวอย่างดี...

ชัดเจน : แต่ทุกอย่าง ผมทำดีหมดแล้วนะครับ

แม่เยาว์ : มันทำดีได้ยังไง เลียงหลานฉันยังให้เป็นตุ๊ดเป็นเกย์

ชัดเจน : แม่เยาว์ แม่เยาว์รู้ได้ยังไงครับ ...

แม่เยาว์ : ฉันเป็นผี ฉันรู้ทุกเรื่อง ...ถ้านายเลียงหลานให้เป็นตุ๊ดเป็น

แต่ล่ะก็ ฉันจะเอานายไปอยู่ด้วย (บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 1, 2559, EP 11)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในครอบครัวไทยยังคงมีความเชื่อในวิญญาณหรือผี การผีนเห็นปู่ย่าตายายที่เสียชีวิตไปแล้วเป็นลางบอกเหตุอย่างมีความหมายบางประการ และยังเชื่อว่า วิญญาณบรรพบุรุษจะรักษาป้องกันเครือญาติให้พ้นภัย คอยดูแลช่วยเหลือลูกหลานให้ประพฤติดี หากลูกหลานทำผิดก็จะลงโทษ

ความเชื่อดังกล่าวบ่งชี้ถึงการยึดมั่นในรูปแบบการดำเนินชีวิตที่บรรพบุรุษกำหนดไว้ โดยใช้อำนาจที่เหนือธรรมชาติเป็นเส้นกรอบ ซึ่งยังคงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในครอบครัวไทยปัจจุบันบางส่วนอยู่

2.1.2 ความเชื่อเรื่องดวงชะตา

ในละครชุดคอมเรียมเรื่อง บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนถึงความเชื่อเรื่องดวงผ่านตัวละครคือ รินที่นำดวงของ แสงค์ (สามี) ไปให้หลวงพ่อดู หลวงพ่อบอกให้แสงค์ระวังเรื่องไม่ดีที่อาจจะเกิดขึ้น และให้เขาถือศีลห้า รินก็บอกให้แสงค์อยู่บ้านห้ามออกไปไหน แต่แสงค์อดเที่ยวไม่ได้ จึงหนีออกไปเที่ยวแล้วถูกรถชน และได้รับบาดเจ็บกลับมา

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมไทยปัจจุบันบางส่วนยังคงเชื่อเรื่องการดูดวงว่าสามารถทำนายโชคชะตาได้ เมื่อเกิดความกังวลใจหรือพบกับเหตุการณ์บางอย่างที่ไม่ดีกับตนหรือคนในครอบครัว ก็มักจะไปหาหมอดูเพื่อให้ทำนายดวงชะตาว่าเป็นอย่างไร หากพบว่าดวงชะตาไม่ดีก็จะหาวิธีการเสริมหรือแก้ดวงชะตา งดเว้นไม่กระทำการบางอย่าง หรือปฏิบัติตนตามคำแนะนำของหมอดู เพื่อไม่ให้สิ่งเลวร้ายเกิดขึ้น ความเชื่อดวงชะตาเป็นการหาที่พึ่งทางใจทางหนึ่งเพื่อให้มีความระมัดระวัง หาทายป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และทำให้ชีวิตครอบครัวดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

2.2 ประเพณี

ในละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนภาพเกี่ยวกับประเพณีไทยผ่านตัวละครไว้หลายประการ อาทิ การทำบุญตักบาตร การขอขมา การรดน้ำขอพรผู้สูงอายุในเทศกาลสงกรานต์ที่เป็นกิจกรรมภายในครอบครัว ดังตัวอย่างในละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 ชัดแจ้ง แป้งหอม เอิร์ธ ไช้ ทำพิธีรดน้ำดำหัวแก่ชัดเจนและแป้ง ดังภาพ 1-2

ภาพที่ 1-2 ชัดแจ้งพาน้อง ๆ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ (บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 1, 2560, EP 23)

บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 1, 2560, EP 23 : ที่มาของภาพจาก www.youtube.com/watch.

จากภาพตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนในครอบครัวไทยยังให้ความสำคัญกับประเพณีวันสงกรานต์ที่นอกเหนือไปจากการเล่นสาดน้ำเพื่อความสนุกสนาน อย่างเช่นการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ที่แสดงถึงความเคารพ ความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่หรือผู้มีพระคุณ และเพื่อขอภัยต่อความผิดพลาดที่ตนอาจเคยล่วงเกินผู้ใหญ่ ทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจในปีที่ผ่านมา รวมถึงการขอพรจากผู้ใหญ่เพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่ชีวิตอีกด้วย การปฏิบัติตามประเพณีไทยทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความภาคภูมิใจใน วัฒนธรรมของตนและสามารถสร้างความรัก ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นด้วย

3. ภาพสะท้อนด้านค่านิยมของครอบครัวไทย

ละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของสมาชิกใน ครอบครัวของตัวละครหลักไว้ 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ การใช้ชีวิตคู่ และการอบรมเลี้ยงดูลูกหลาน ดังต่อไปนี้

3.1 ค่านิยมในด้านการใช้ชีวิตคู่

ละครชีวิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในการใช้ชีวิตคู่ผ่านตัวละครในเรื่องไว้ ดังนี้

3.1.1 ค่านิยมในการเลือกคู่ครอง

ละครชีวิตคอมเรื่อง บ้านนี้มีรัก ได้กล่าวถึง อ็อตโต้ ทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟในร้านกาแฟ กำลังคบกับทันตแพทย์สาวชื่อนุ่น เมื่อเพื่อนของนุ่นรู้ว่าอ็อตโต้ไม่ได้จบการศึกษาและเป็นแค่เด็กเสิร์ฟ ก็บอกว่าสองคนนี้ไม่ควรคู่กัน และพ่อของนุ่นพอรู้ขึ้นก็ไม่อนุญาตให้สองคนนี้คบหากัน ทำให้อ็อตโต้คิดว่า ตนเองไม่เหมาะกับนุ่นจริง ๆ จึงบอกเลิกกับนุ่น แต่นุ่นบอกว่า ตนเองไม่ได้เลือกคู่ครองด้วยปัจจัยภายนอก แต่เลือกจากนิสัยใจคอตั้งคำกล่าวที่ว่า “นุ่นจะคบใคร ไม่มองด้วยการศึกษาหรืออาชีพหรอก นุ่นมองที่นิสัยมากกว่า นุ่นรักอ็อตโต้ เพราะอ็อตโต้เป็นคนดี ” (บ้านนี้มีรัก, 2559, ตอน Bad Valentine)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงทัศนคติต่อการเลือกคู่ครองของตัวละครที่มีความแตกต่างกัน บางคนมีค่านิยมในการเลือกคู่ครองที่ปัจจัยภายนอก เช่น การศึกษา ฐานะทางการเงิน ยศ ตำแหน่ง หน้าที่การงาน โดยคิดว่า การมีภูมิหลังทางสังคมคล้ายคลึงกัน ระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน การมีทัศนคติตรงกันจะทำให้พูดคุยกันง่าย คุยกันรู้เรื่อง หรือการเลือกคู่ครองที่มีฐานะและเกียรติยศเท่าเทียมกันจะทำให้คู่ครองต่างมีความภาคภูมิใจในตนเอง มีสิทธิเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคในครอบครัว ช่วยลดปัญหาในการอยู่ร่วมกัน และช่วยให้การครองคู่ของคนทั้งสองราบรื่น มีความสุข ขณะที่บางคนจะให้ความสำคัญกับนิสัยใจคอ และคิดว่าความรักที่คู่รักมีให้กันเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

ละครชีวิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 ได้กล่าวถึงซัดแจ้งปรึกษาพ่อ เรื่องอยากจะเลิกคุยกับอัง หญิงสาวที่ตนกำลังคบหาอยู่กันอยู่ เพราะซัดแจ้งไม่รู้สึกใจเต้นเมื่ออยู่กับอังเหมือนหญิงสาวที่เพิ่งเจออีกคนหนึ่ง และก่อนหน้านี้ซัดแจ้งก็ได้คบกับหญิงสาวมาแล้วหลายคน ซัดเจนผู้เป็นพ่อจึงบอกกับลูกว่า เวลาคบหาใครก็ควรใช้เวลาดูใจกันก่อนนาน ๆ คิดให้รอบคอบ ค่อยตัดสินใจ ดังบทสนทนาที่ว่า

ซัดแจ้ง : ผมว่าจะเลิกคุยกับอังแล้ว เพราะผมรู้สึกไม่ใจเต้นเหมือนคุย

กับผู้หญิงที่ชื่อมิวสิค ผมว่ามันไม่ใช่สำหรับผม

ซัดเจน : ตอนที่พ่อเจอแม่ครั้งแรก พ่อก็ไม่ได้ใจเต้นนะ บางคนเราอาจ

จะใจเต้นตั้งแต่เราเจอเขารั้งแรก แต่บางคน เราต้องใช้เวลา

ในการศึกษาเขานะ (บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 2, 2561, EP 7)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ของคนในแต่ละยุคสมัยแตกต่างกัน คนในสมัยก่อนส่วนมากเลือกคู่ครองโดยใช้สติ การคบหา การมีคนรักสักคนไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เจอกันแล้วต้องคบหาดูใจ ศึกษาเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นเวลานานแล้วค่อยตัดสินใจแต่งงานกัน และเมื่อคนสองคนตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกันจะไม่เปลี่ยนใจง่าย ส่งผลให้ชีวิตคู่มีความสุขและมั่นคง แต่ในสมัยปัจจุบัน โดยการพัฒนาของเทคโนโลยีโซเชียลมีเดีย ทำให้การรู้จักและสื่อสารกับคนแปลกหน้าเป็นเรื่องง่ายขึ้น คนรุ่นใหม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีเรื่องอำนวยความสะดวกมากมาย ดังนั้น คนรุ่นใหม่จึงมักใช้อารมณ์นำหน้าเหตุผลเสมอ อาจเลือกคู่โดยใช้อารมณ์และเกิดการเบื่อหน่ายง่าย การกระทำลักษณะนี้อาจทำให้เกิดปัญหาได้ง่าย และส่งผลให้การใช้ชีวิตคู่ไม่ราบรื่นและเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

3.1.2 ค่านิยมการมีผัวเดียวเมียเดียว

ละครชีวิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนถึงค่านิยมเรื่องการมีผัวเดียวเมียเดียวผ่านตัวละคร ทั้งที่ยึดมั่นและไม่ยึดมั่นในค่านิยมดังกล่าว ดังตัวอย่างในละครชีวิตคอม เรื่องบางรักซอย 9/1 กล่าวถึงแมนเป็นคนเจ้าชู้ แอบพาผู้หญิงชื้อส่มเข้าบ้าน และชวนชัดเจนกับบรวยผู้ที่เป็นเพื่อนสนิทมาดื่มเหล้าด้วยกันกับส่มจนเมา ตอนเช้าแป้ง (ภรรยาของชัดเจน) เห็นชัดเจนกับส่มนอนด้วยกันที่โซฟาจึงโกรธมาก และจะหย่ากับชัดเจน ทำให้แมนรู้สึกเสียใจและขอโทษในการกระทำของตนที่ทำให้ครอบครัวของเพื่อนต้องแตกแยกกัน แต่ความจริงแล้วนี่เป็นแผนของชัดเจนกับแป้งที่สร้างเรื่องขึ้นมาเพื่อสั่งสอนแมนว่าต้องเป็นคนรักเดียวใจเดียวต่อคนรัก

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวไทยปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญกับค่านิยมผัวเดียวเมียเดียวอยู่ แม้ว่าคนในปัจจุบันจะมีความเป็นปัจเจกสูง ให้ความสำคัญกับความคิดและความรู้สึกของตัวเอง โดยเฉพาะในการใช้ชีวิตก็ตาม แต่ก็ไม่มีใครอยากที่จะใช้ความรักร่วมกันกับคนอื่น ไม่อยากให้บุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่อนุญาตให้คู่ครองตนไปมีสัมพันธ์กับหญิงหรือชายอื่น และเห็นว่าพฤติกรรมการนอกใจเป็นสิ่งที่ไม่น่าให้อภัยมากที่สุดในชีวิตคู่ เพราะทำให้ครอบครัวแตกแยก การมีผัวเดียวเมียเดียว รักเดียวใจเดียว ซื่อสัตย์ต่อกันจะทำให้สามัคคีภรรยามีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและมีความรักมั่นคง ส่งผลให้ครอบครัวมีความสุขและมั่นคงตามไปด้วย

3.2 ค่านิยมด้านการอบรมเลี้ยงดูลูกหลาน

ละครชีวิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนค่านิยมการอบรมเลี้ยงดูลูกหลานไว้ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

3.2.1 การเคารพผู้ใหญ่ในครอบครัว

การเคารพผู้ใหญ่ในครอบครัวเป็นค่านิยมที่คนไทยให้ความสำคัญและปลูกฝังให้ลูกหลานปฏิบัติต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ละครชีวิตคอม บางรักซอย 9/1 ได้สะท้อนค่านิยมเรื่องนี้ผ่านชีวิตประจำวันของคนในบ้านของชัดเจนกับแป้งที่มีป้าจันทร์ ผู้ที่เป็นป้าของแป้งที่ทุกคนในบ้านให้ความเคารพอย่างมาก เมื่อเข้าบ้านจะต้องยกมือไหว้ป้าจันทร์ก่อนเสมอ เมื่อพูดคุยก็นิยมนิยมน้ำใจไพเราะ และถ้าลูก ๆ แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อป้าจันทร์ แป้งก็จะตำหนิ สอนให้ลูกเลิกพฤติกรรมเช่นนั้นแล้วกล่าวคำขอโทษ ดังที่แป้งตำหนิชัดเจนที่ไปเลี้ยงป้าจันทร์แล้วให้ไปขอโทษดังบทสนทนาที่ว่า

ชัดเจน : ยายครับ ผมอยากขอโทษยายนะครับ ที่ผมพูดกับยายไม่ดีวันก่อน ขอโทษครับ

ป้าจันทร์ : ถ้าชัดเจนสำนึกผิด ยายก็ให้อภัย (บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 2, 2561, EP 19)

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการสอนให้ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญที่ครอบครัวไทยจะปลูกฝังและสอนลูก เพราะผู้ใหญ่มีความรักความหวังดีกับลูกหลาน ถึงแม้ว่าลูกหลานอาจมีความคิดที่ต่างหรือบางเรื่องไม่เห็นด้วย ก็ไม่ควรพูดเสียงดังต่อหน้าหรือโต้เถียงกับผู้ใหญ่ ควรพูดจาด้วยคำที่สุภาพ มีกิริยาที่เหมาะสม และมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่

นอกจากอบรมให้ผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่แล้ว ครอบครัวไทยยังอบรมให้ลูกเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ดังตัวอย่างในละครชีวิตคอม บางรักซอย 9/1 ที่กล่าวถึง โจ๊ก (เพื่อนของชัดเจน) มาชวนชัดเจนไปฉลองวันเกิดกันที่บาร์ แต่ป้าจันทร์พูดเตือนสติว่า การไปเที่ยวในเวลาที่มีค่าไม่ปลอดภัย จึงแนะนำให้ เด็ก ๆ ฉลองกันที่บ้าน สุดท้ายทุกคนก็เชื่อฟังและจัดงานเลี้ยงกันที่บ้าน

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงผู้น้อยเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ครอบครัวอบรมให้ลูกหลานเคารพ เชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์ในด้านการใช้ชีวิตมากกว่า การรับฟังและทำตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ นอกจากจะเป็นการให้ความเคารพผู้ใหญ่แล้วยังช่วยให้ลูกหลานหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ได้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม และเป็นการสืบสานค่านิยมเรื่องนี้ให้คงอยู่เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับคนรุ่นต่อไปด้วย

3.2.2 ความกตัญญูต่อพ่อแม่

ละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 ได้สะท้อนถึงค่านิยมความกตัญญูต่อพ่อแม่ผ่านเนื้อหาของเรื่องที่กำลังกล่าวถึงแบ่งได้รับบาดเจ็บที่แขน ไม่สามารถทำงานได้ ผู้เป็นลูกคือขัดแย้งกับแบ่งหอมได้อาสาช่วยทำกับข้าวแทนแม่ และป้อนข้าวให้แม่ ดังภาพที่ 3-4 ต่อไปนี้

ภาพที่ 3 ขัดแย้งและแบ่งหอมทำข้าวต้มด้วยตัวเอง ภาพที่ 4 ขัดแย้งป้อนข้าวต้มให้แม่

(บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 2, 2564, EP 11)

บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 2, 2564, EP 11 : ที่มาของภาพ www.youtube.com/watch.

จากภาพตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความกตัญญู กตเวทิต์ผ่านตัวละครที่เป็นลูกชายลูกสาวที่ครอบครัวไทยได้ปลูกฝังความกตัญญูทักเตือนต่อผู้มีพระคุณ โดยเฉพาะพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ ให้รู้จักดูแลพ่อแม่ ในยามที่พ่อแม่เจ็บป่วยหรือช่วงที่ทำงานมีอายุมากขึ้น ทำอะไรไม่คล่องแคล่วหรือไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ลูกจะต้องให้ความช่วยเหลือดูแลพ่อแม่ เป็นการตอบแทนบุญคุณที่ท่านเลี้ยงมาจนเติบโตใหญ่ การดูแลพ่อแม่ นั้นไม่ใช่เป็นภาระ แต่เป็นการแสดงความกตัญญูที่ถือว่าการตอบแทนพระคุณพ่อแม่ และเป็นการสร้างบุญที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตของลูก

3.2.3 การให้ความสำคัญกับการศึกษา

ครอบครัวมักมีความคาดหวังอยากให้ลูกหลานมีอนาคตที่สดใส ละครชุดคอมเรียมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนครอบครัวพยายามหาทางให้ลูกหลานของตนมีการศึกษาที่ดีด้วยคิดว่าการศึกษาจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังตัวอย่างในละครชุดคอมเรียม บ้านนี้มีรัก ได้กล่าวถึง แอล วางแผนเลือกโรงเรียนอนุบาลที่ดีที่สุดให้ลูกสาวที่มีอายุเพียงหนึ่งขวบทั้งที่ยังไม่ถึงเวลาเข้าโรงเรียน ดังบทสนทนาที่ว่า

แอล : โรงเรียนนี้ดีไหมลิงค์ โรงเรียนนี้ส่งนักเรียนไปประกวดวิทยาศาสตร์

ชนะทุกปีนะ โรงเรียนนี้ คุณครูเป็นชาวต่างชาติทุกคน

รัก : แอล นื่องวันเพิ่งบอกว่า จะให้เรียนหนังสือแล้วหรือ

แอล : ยังไม่เรียนตอนนี้ แค่เตรียมความพร้อมก่อน ถ้าเกิดว่านื่องวันได้เข้า

โรงเรียนพวกนี้ พอจบอนุบาล ต่อได้ถึงมัธยมเลยนะ

(บ้านนี้มีรัก, 2559, ตอน โรงเรียนน่าอยู่)

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงครอบครัวไทยในละครเรื่องนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่ออนาคตที่ดีของลูก พ่อแม่พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกได้เรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง โดยเชื่อว่า โรงเรียนดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่ดี เพื่อปูทางเข้าสู่การศึกษาระดับสูง พร้อมคาดหวังถึงอนาคตที่ดีของลูก คล้ายกับค่านิยมของพ่อแม่ไทยในอดีตที่มุ่งหวังให้ลูกเรียนสูง ๆ เพื่อจะได้เป็นเจ้าคนนายคน นอกจากนี้ก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในสถาบันการศึกษาที่ว่า สถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงจะได้รับการยอมรับ เชื่อถือจากคนจำนวนมากว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพทางการศึกษาที่ดี ส่งผลให้ผู้ปกครองพากันส่งลูกหลานไปเรียนกันจำนวนมาก

นอกจากค่านิยมในการส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนที่ดี มีชื่อเสียงแล้ว ละครชุดคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 ยังได้สะท้อนภาพครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับผลการเรียนของลูกอย่างมากอีกด้วย ดังตัวอย่างเรื่องที่แปงผู้เป็นแม่พูดกับแปงหอมกับชดแจ้งลูกทั้งสองคนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาบ่อยที่สุดก็คือ “ไปตีหนังสือนะ” และเมื่อป้าจันทร์มาเยี่ยมหลานที่บ้าน เรื่องแรกที่ป้าจันทร์พูดถึงก็คือเรื่องผลการเรียนของหลานสองคน ดังบทสนทนาที่ว่า

ป้าจันทร์ : ชดแจ้ง แปงหอม ไหนบอกยายชีว่า เทอมที่ผ่านมาได้เกรดเท่าไรกัน

แปงหอม : 3.8 ค่ะ

คุณป้าจันทร์ : อ้อยหรือ (ยกนิ้วให้)

ชดแจ้ง : 3.4 ครับ

คุณป้าจันทร์ : 3.4 ทำไม่ได้แค่นี้ลูกแล้วจะสอบหมดติดได้ยังไง แปงบอกให้ลูกอ่านหนังสือ

บ้างหรือเปล่า ทำไมเกรดตกแบบนี้ ยายว่า เรียนตกแบบนี้ ต้องขยันเรียน

ให้มากขึ้นนะลูก (บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 2, 2561, EP 1)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงผู้ใหญ่ในครอบครัวไทยให้ความสำคัญกับผลการเรียนที่ดีหรือการได้เกรดสูง ๆ อย่างมาก เพราะคิดว่าการได้เกรดสูงจะเป็นหลักประกันความก้าวหน้าทางการศึกษาและวิชาชีพ มีโอกาสที่จะเลือกเรียนสาขาวิชาชีพที่คนในสังคมให้การยอมรับและมีรายได้สูง จึงมีความคาดหวังต่อผลการเรียนของลูกหลาน และพยายามส่งให้ลูกหลานไปเรียนพิเศษนอกเวลา เพื่อให้ลูกหลานมีผลการเรียนที่ดีขึ้น สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูง ๆ ได้ มีความพร้อมที่จะไปประกอบการงานอาชีพ และมีอนาคตที่ดี นอกจากนี้ก็ยังสะท้อนถึงค่านิยมในอาชีพที่คนในสังคมให้การยอมรับอย่างเช่นการเป็นแพทย์ด้วย

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีลักษณะที่ต่างกันตามสภาพแวดล้อมของแต่ละครอบครัวและบริบททางสังคม ในละครชุดคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนภาพความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไว้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา

ละครชุดคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 ได้สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาผ่านตัวละครเอกของเรื่องคือ ชดแจ้งกับแปงไว้ทั้งเชิงบวกคือ ความสัมพันธ์ที่เกิดจากความรัก ความห่วงใย ความเข้าใจ ความไว้วางใจ การให้เกียรติ การช่วยเหลือกัน และความสัมพันธ์เชิงลบที่เกิดจากความเข้าใจผิด ความไม่เข้าใจกันจนกลายเป็นความบึ้งตึงต่อกัน แต่ในที่สุดก็ปรับความเข้าใจกันได้ กลับมามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันดังเดิม แต่

เนื่องจากเนื้อหาเด่นของละครชุดเรื่องนี้มุ่งแสดงความขบขันเป็นหลัก จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสามภรรยาบางตอนจะออกไปในแนวที่สะท้อนถึงฝ่ายชายอยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายหญิง ดังตัวอย่างที่กล่าวถึงแมนเพื่อนสนิทของชัดเจนถูกแบ่งให้ย้ายออกจากบ้านเช่า เนื่องจากไม่ยอมจ่ายค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าเช่าบ่อยมาก แมนจึงไปขอความช่วยเหลือจากชัดเจนดังบทสนทนาที่ว่า

แมน : โอ้เจนน ช่วยบอกคุณแบ่งหน่อย อย่าไล่กูออกจากบ้านเลย

ชัดเจน : โอ้แมน ถึงกูเป็นข้างเท้าหน้า แต่เมียกูเป็นความยุ่ง เวลาความ

ข้างสั่งอะไร ข้างก็ต้องทำตาม เข้าใจไหม

(บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 2, 2561, EP 15)

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงตัวละครเอกฝ่ายชายที่เป็นสามีอยู่ในอำนาจของภรรยา กลัวภรรยา ไม่กล้าที่จะพูดจาขอร้องภรรยาเพื่อช่วยเพื่อน เห็นได้จากคำว่า “ความยุ่ง” ที่หมายถึง คนเลี้ยงช้างที่คอยดูแลควบคุมช้างให้ทำตามคำสั่ง อีกนัยหนึ่งก็สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของผู้หญิงในฐานะภรรยาที่เปลี่ยนไปจากอดีตที่เคยเป็นข้างเท้าหลัง ต้องอยู่ภายใต้การขึ้นนำของผู้ชาย กลายเป็นผู้ที่มีสิทธิ์และอำนาจตัดสินใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ภายในครอบครัว รวมถึงสามารถตัดสินใจเรื่องที่สำคัญแทนผู้ชายได้

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก

ละครชุดทั้งสองเรื่องได้สะท้อนภาพความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกผ่านตัวละครไว้หลายลักษณะ ดังตัวอย่างในละครชุดเรื่อง บางรักซอย 9/1 ที่สะท้อนภาพของแม่ผู้เป็นแม่ที่ค่อนข้างเข้มงวดกับลูก ส่วนชัดเจนผู้เป็นพ่อที่เหมือนเพื่อนของลูก ทำให้ลูกสองคนมีอะไรก็มักจะบอกกับพ่อและไม่ยอมเล่าให้แม่ฟัง ดังตัวอย่างเช่น

แม่ : ชัดแจ้ง ทำไมไม่ไปเฟสบุ๊คแม่ สเตตัสของลูกมันไม่ขึ้นอะไรเลย

ชัดแจ้ง : แม่บล็อกแม่ไว้ เดี่ยวแจ้งเปิดให้

แม่ : บล็อกแม่ แล้วแจ้งมาบล็อกแม่ทำไมอะ

ชัดแจ้ง : ไม่มีอะไรหรอกแม่ ว่าแต่พ่ออยู่ไหนอะ แจ้งมีเรื่องอยากคุยกับพ่อ

แม่ : พ่อไม่อยู่ แจ้งมีอะไร คุยกับแม่ก่อนก็ได้

ชัดแจ้ง : แจ้งรอคุยกับพ่อดีกว่า

แม่ : ลูกบ้านนี้เป็นอะไรกันหมด มีอะไรก็คุยแต่กับพ่อ... แม่เป็น

ยังงั้นนะ แม่กับพ่อต่างกันตรงไหนลูก

แม่ : ลูกต้องคะ ก็จริงนี่คะ เวลาคุยกับแม่ แม่ชอบดุ แต่เวลา

คุยกับพ่อ เหมือนคุยกับเพื่อนเลย (บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 1, 2559, EP 16)

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกในละครชุดเรื่องนี้อาจแบ่งได้ 2 แบบ คือ ความสัมพันธ์เหมือนผู้นำกับผู้ตาม พ่อแม่บางคนอยากให้ลูกทำตามแนวคิดของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์ด้วยการใช้อำนาจ แต่อาจทำให้ลูกเกิดความเครียดและกลัว ภาพสะท้อนแบบนี้จะแสดงผ่านแม่ผู้เป็นแม่ และอีกแบบหนึ่งคือ ความสัมพันธ์แบบเพื่อน พ่อแม่จะพูดคุยให้ความเป็นกันเองกับลูก ทำให้ลูกมีอะไรก็เล่าให้ฟัง ระบายให้ฟัง มีข้อดีหรือข้อเสียก็อยากจะบอกกับพ่อแม่ เพื่อขอความช่วยเหลือหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ความสัมพันธ์แบบนี้จะสะท้อนผ่านชัดเจนผู้เป็นพ่อ ดังนั้น ความรัก ความเข้าใจ ความไว้วางใจกัน

ระหว่างพ่อแม่กับลูกจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พ่อแม่ควรนำเอาข้อดีของการเลี้ยงลูกแต่ละรูปแบบมาปรับใช้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ลูกได้รับความอบอุ่นและความสุขอย่างมากที่สุดในการบวกรับ

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้อง

ละครชุดคอมเรียม บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรัก ได้นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันใน 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ การดูแลและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ดังต่อไปนี้

4.3.1 การดูแลซึ่งกันและกัน

ละครเรื่อง บางรักซอย 9/1 ได้สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างพี่กับน้องในข้อนี้ไว้หลายกรณี เช่น เนื้อหาที่กล่าวถึงเอิร์ธและไอซ์ สองคนพี่น้อง เป็นลูกชายของอิฐซึ่งเป็นพ่อเลี้ยงเดี่ยวที่ทำงานเป็นมัคคุเทศก์และพาลูกทัวร์ไปต่างประเทศบ่อย ๆ ไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูก ปลอมให้ลูกเช่าบ้านอยู่กันสองคนตามลำพัง ต่อมาไอซ์คบหากับชายหนุ่มที่นิสัยไม่ดี ด้วยความเป็นห่วงเอิร์ธจึงไปช่วยเหลือชายหนุ่มคนนั้น ไอซ์ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของเอิร์ธ เพราะกลัวว่าเอิร์ธอาจถูกตำรวจจับ สองคนจึงทะเลาะกัน ชัดเจนจึงต้องเข้าไปพูดคุยกับเด็กสองคนนั้น ดังบทสนทนาที่ว่า

ชัดเจน : เอิร์ธก็เป็นห่วงไอซ์ กลัวเจอคนไม่ดี ส่วนไอซ์ก็เป็นห่วงเอิร์ธ

กลัวจะเดือดร้อน มันก็หวังดีด้วยกันทั้งคู่นั่นแหละ... คิดดูซิ

ใครจะมาดูแลเราได้เหมือนพ่อ ใครจะมาห่วงใยเราได้เหมือนแม่

แล้วใครจะมาเข้าใจเราได้เหมือนเพื่อน นอกจากพี่กับน้อง

(บางรักซอย 9/1 ซีซั่น 1, 2559, EP 16)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องในละครชุดคอมเรียมนี้เป็นความสัมพันธ์ที่ดี พี่น้องช่วยดูแลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว เนื่องจากพ่อหรือแม่ต้องรับภาระทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเลี้ยงดูลูก บางทีอาจไม่สามารถทำหน้าที่ได้เต็มที่ทั้งสองด้าน ทำให้ลูก ๆ ต้องพึ่งพาอาศัย ช่วยดูแลกันเอง ซึ่งพี่กับน้องที่เติบโตมาด้วยกัน ร่วมทุกข์สุขด้วยกันจะมีความรัก ความผูกพัน ห่วงใย และช่วยเหลือกัน เมื่อเกิดสถานการณ์ที่เห็นว่าอีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้หรือมีเรื่องที่น่าเป็นอันตราย ไม่ปลอดภัย

4.3.2 การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ละครชุดคอมเรียม บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนภาพความสัมพันธ์ข้อนี้ผ่านตัวละครที่รับบทเป็นพี่น้องกันในหลายกรณี ตัวอย่างเช่น ตอนที่ยกย่องของรักมีโรคหัวใจและจะต้องเข้ารับการผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจ แต่มีค่าใช้จ่ายแพงมากและมีความเสี่ยงสูง เมื่อคุณแม่ พี่สาว น้องชายของรักรู้เรื่องนี้ ต่างก็เต็มใจช่วยเหลือ ดังบทสนทนาที่ว่า

รัก : รักษาข้อมูลมาแล้ว เคยมีคนผ่าตัดหัวใจเทียม แล้วยังมีชีวิตอยู่ในวันนี้

ริน : แต่หมอบอกว่าการผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจเทียมต้องใช้เงิน ตั้งหลายล้าน

รัก : รักคิดว่ารักจะขายบ้านด้วยครับ

แม่ : แม้ว่ารักไม่ต้องขายบ้านของรักนะ เดี่ยวแม่ไปเอาที่ที่เชียงใหม่ของแม่

ขายให้ลูกเอง

ริน : พี่ยังมีเงินเก็บอยู่บ้าง เดี่ยวพี่จะช่วยรักอีกแรงหนึ่ง

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องในละครชุดคอมเรื่องนี้เป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ญาติพี่น้องรักใคร่กลมเกลียวกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะในยามทุกข์ยาก แม้ว่าจะมีความหวังเพียงน้อยนิด แต่ญาติพี่น้องก็ร่วมแรงร่วมใจ ให้กำลังใจ ให้ความสนับสนุนกัน เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวผ่านวิกฤติของชีวิตไปได้ด้วยความรัก ความผูกพันที่ถูกหล่อหลอมมาจากสายเลือดและครอบครัวเดียวกัน

บทสรุป

ละครชุดคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ได้สะท้อนภาพต่าง ๆ ของครอบครัวไทยในละคร ชุดคอมสองเรื่องนี้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะครอบครัวชนชั้นกลางในเมือง ทั้งด้านสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวไทยที่สะท้อนให้เห็นรูปแบบและโครงสร้างครอบครัวไทยที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ในปัจจุบันว่ามีความหลากหลายไปตามสภาพและบริบทของแต่ละครอบครัวที่ไม่เหมือนกัน และครอบครัวที่สมบูรณ์ยังเป็นครอบครัวตามแบบอุดมคติของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทย ในด้านที่อยู่อาศัย ครอบครัวไทยที่มีฐานะปานกลางในละครชุดคอมสองเรื่องมีบ้านที่เป็นบ้านเดี่ยว แยกห้องตามลักษณะการใช้งาน มีการตกแต่งทันสมัย และสร้างบรรยากาศของที่อยู่อาศัยให้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ สมาชิกในครอบครัวประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามความสามารถหรือความพอใจ และมีรายได้ที่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัว ในด้านอาหารการกิน ครอบครัวไทยยังคงรับประทานอาหารไทยเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับโภชนาการของอาหาร และนิยมรับประทานอาหารมื้อหลักพร้อมหน้ากัน ครอบครัว ในด้านความเชื่อและประเพณีในครอบครัวไทย มีการนำเสนอว่าครอบครัวไทยยังคงมีความเชื่อเรื่องผีหรือวิญญาณ ดวงชะตา ยังคงรักษาและปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทย ในด้านค่านิยมของครอบครัวไทย มีการนำเสนอค่านิยมในด้านการใช้ชีวิตคู่ที่ต้องรักเดียวใจเดียว เข้าใจกัน มีความซื่อสัตย์ต่อกัน และการอบรมเลี้ยงดูลูกหลานโดยใช้วิธีการที่เหมาะสม ลูกหลานต้องมีความกตัญญูและเคารพเชื่อฟังต่อพ่อแม่/ผู้ใหญ่ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย มีการนำเสนอภาพสะท้อนของสามภรรยาทั้งเชิงบวกที่มีความรัก ความห่วงใยต่อกัน ความสัมพันธ์เชิงลบที่เกิดจากความไม่เข้าใจกัน ภรรยามีอำนาจและสิทธิเพิ่มขึ้นในครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องที่รักและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อย่างไรก็ตาม ละครชุดคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรักได้สะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวไทยชนชั้นกลางในละครชุดคอมสองเรื่องนี้มีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและสะดวกสบาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวไทยในละครชุดคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรัก ได้พบภาพสะท้อนครอบครัวของชนชั้นกลาง 4 ด้านสำคัญ คือ ด้านสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวไทยที่ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบครอบครัวไทยทั้งที่สมบูรณ์ มีทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย มีชีวิตความเป็นอยู่ที่อบอุ่น มีการดูแลเอาใจใส่กันและกันในทุกด้าน และครอบครัวที่มีลักษณะเฉพาะที่พบคือ ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว เด็กในครอบครัวแบบนี้จะขาดความอบอุ่นและขาดการอบรมสั่งสอน ทำให้บางครั้งทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สำหรับที่อยู่อาศัยของครอบครัวก็เป็นไปตามฐานะทางการเงิน การเงินของแต่ละครอบครัว มีทั้งที่อยู่อาศัยของตนเองและบ้านเช่า ด้านอาชีพก็ไปตามความรู้ ความสามารถ และความสนใจของแต่ละคน แต่ก็ยังมีสะท้อนให้เห็นถึงครอบครัวปัจจุบันที่ทั้งสามีและภรรยาต้องช่วยกันหารายได้ให้ครอบครัว แต่ก็ยังชี้ให้เห็นถึงคตินิยมดั้งเดิมคือ

สามีน้าที่หลักในการหาเลี้ยงครอบครัว และภรรยายังคงทำหน้าที่ดูแลงานบ้านเป็นหลัก ด้านความเชื่อและประเพณีของครอบครัวในละครที่ศึกษาได้สะท้อนไว้ใน 2 มิติ คือ ความเชื่อวิญญาณและดวงชะตา ส่วนการปฏิบัติตามประเพณีที่พบก็คือ การรดน้ำขอพรจากผู้ใหญ่ในเทศกาลสงกรานต์

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ HUANG JINMEI (2565) เรื่อง ภาพสะท้อนสังคมเมืองในละครโทรทัศน์ชีวิตคอมสุภาพบุรุษสุดซอย พ.ศ. 2561-2563 ที่พบว่า ครอบครัวในสังคมเมืองที่มีฐานะปานกลาง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพุทธ ความเชื่อเรื่องหมอดู และไสยศาสตร์ ให้ความสำคัญกับประเพณีเทศกาลต่าง ๆ ด้านค่านิยมของครอบครัวไทยที่สะท้อนถึงค่านิยมเรื่องผัวเดียวเมียเดียว ความกตัญญู ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และการให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (กรวิชัย จงอุดมทรัพย์, 2557) เรื่อง การรับรู้และความสอดคล้องค่านิยมไทยในละครชีวิตคอม เรื่อง บ้านนี้มีรัก ของผู้ชมในกรุงเทพมหานครที่พบว่า ค่านิยมของคนไทยสมัยก่อนที่เด่นชัด คือ การยกย่องคนที่ทำความดี คนที่มีความกตัญญูกตเวทิตา ความซื่อสัตย์ ความขยัน และการเคารพผู้อาวุโส นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทยที่ชี้ให้เห็นถึงสังคมไทยปัจจุบันสามีกับภรรยามีสิทธิเท่าเทียม พ่อแม่กับลูกมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ญาติพี่น้องดูแลและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงภพ ขุนมธุรส (2556) เรื่อง กระบวนทัศน์เชิงสังคม : ภาพสะท้อนครอบครัวจากวรรณกรรมของดอกไม้สดที่พบว่า สตรีมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับบุรุษ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ สามารถทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวแทนบิดาได้เช่นเดียวกับบุรุษ แต่เมื่อกล่าวในภาพรวมของภาพสะท้อนครอบครัวไทยที่ได้จากละครทั้งสองเรื่องจะตรงกับแนวคิดของ (องอาจ สิงห์ลำพอง, 2557, หน้า 20) ที่กล่าวว่า ละครโทรทัศน์จะสะท้อนให้เห็นภาพปรากฏการณ์ความเป็นจริงในสังคมไทยปัจจุบัน เช่น ค่านิยมพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคม นอกจากนี้ยังสอดแทรกวัฒนธรรม มารยาททางสังคมเข้าไป เพื่อให้ผู้ชมเกิดความคิดและได้เรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ภาพครอบครัวที่สะท้อนจากละครชีวิตคอมทั้งสองเรื่องนี้อาจมีที่ปรากฏการณ์เป็นจริงบางส่วน และอาจมีบางส่วนที่เป็นการประกอบสร้างความเป็นจริงตามแบบอย่างครอบครัวในอุดมคติที่สังคมไทยต้องการตามกลวิธีการนำเสนอของละครประเภทนี้ สอดคล้องกับความคิดของ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552, หน้า 265-267) ที่ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ของละครชีวิตคอมว่า มีทั้งสัดส่วนของเรื่องจริง หรือสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมกับความเป็นละครรวมอยู่ด้วยกัน เนื่องจากละครชีวิตคอมมีหน้าที่ส่งเสริมระบบคุณค่าบางอย่างของสังคมและเป็นตัวกำหนดหน้าที่และจำกัดบทบาทของพฤติกรรมของคนในสังคม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผลงานวิจัยนี้ทำให้เห็นละครชีวิตคอม เรื่อง บางรักซอย 9/1 และบ้านนี้มีรัก นำเสนอภาพสะท้อนครอบครัวไทยในด้านรูปแบบ ความเป็นอยู่ ความเชื่อและประเพณี ค่านิยม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย สะท้อนให้เห็นครอบครัวที่ประกอบพ่อแม่ลูกหรือมีญาติพี่น้องอยู่ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ยังเป็นครอบครัวตามแบบอย่างในอุดมคติของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทย ยังสะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวปัจจุบัน ทั้งสามีและภรรยาต้องช่วยกันหารายได้ให้ครอบครัว แต่ก็ยังชี้ให้เห็นถึงคตินิยมดั้งเดิมคือ สามีน้าที่หลักในการหาเลี้ยงครอบครัว และภรรยายังคงทำหน้าที่ดูแลงานบ้านเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังทำให้เห็นครอบครัวไทยมีค่านิยมที่ดั่งาม เช่น ค่านิยมความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ละครชีวิตคอมสองเรื่องนี้ได้พยายามสร้างครอบครัวไทยอย่างเที่ยงตรงความเป็นจริงหรือมีสัดส่วนอาจเป็นครอบครัวในอุดมคติที่สังคมไทยต้องการ นอกจากให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมแล้ว ยังสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม แนวคิด วิธีการดำเนิน

ชีวิตครอบครัวที่ถูกต้องดีงาม ทำให้ผู้ชมสามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางการใช้ชีวิตครอบครัวเพื่อครอบครัวมีความสุขและมั่นคง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อผู้ชมและสังคมในทั้งทางตรงและทางอ้อม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวไทยในละครซิตคอมเรื่อง บางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรวิเคราะห์ภาพสะท้อนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในสังคมเมืองในละครซิตคอมเรื่องบางรักซอย 9/1 และ บ้านนี้มีรัก
2. ควรศึกษาภาพสะท้อนครอบครัวไทยในละครซิตคอมเรื่องอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้ชมทั่วไปเช่นเรื่อง เป็นต้น สุภาพบุรุษสุดซอย 3 หนุม 3 มุม x 2 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). เมื่อสื่อส่องและสร้างวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : ศาเลาแดง.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2548). ประมวลสาระชุดวิชา ปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร. หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพมหานคร : อินฟินิตี้เพรส
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2544). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544). สังคมวิทยาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องอาจ สิงห์ลำพอง. (2557). กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ. 2563-2565. (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2567). เข้าถึงได้จาก www.dwf.go.th
- ช่อง one 31. (2560). บางรักซอย 9/1. (สืบค้นวันที่ 7 ธันวาคม 2566). เข้าถึงได้จาก www.youtube.com/watch.
- ช่อง GMM25. (2564). บางรักซอย 9/1. (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2566). เข้าถึงได้จาก www.youtube.com/watch.
- ช่อง GMM25. (2564). บ้านนี้มีรัก. (สืบค้นวันที่ 6 มกราคม 2567). เข้าถึงได้จาก www.youtube.com/watch.

วิทยานิพนธ์

- กรวิญญ์ จงอุดมทรัพย์. (2557). การรับรู้และความสอดคล้องค่านิยมไทยในละครซิตคอม เรื่อง บ้านนี้มีรัก ของผู้ชมในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ทรงภพ ขุนมธุรส. (2556). กระบวนทัศน์เชิงสังคม : ภาพสะท้อนครอบครัวจากวรรณกรรมของดอกไม้สด. วิทยานิพนธ์ดุขุฎิบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Reference :

Book :

- Kanjana Kaewthep. (2002). When Media Illuminates and Creates Culture. Bangkok: Sala Daeng.
- Kanjana Kaewthep. (2005). Course Syllabus: Philosophy of Communication and Communication Theory. Units 8-15. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Kanjana Kaewthep. (2009). Media Analysis: Concepts and Techniques. Bangkok: Infinity Press.
- Royal Institute of Thailand. (2011). Royal Institute Dictionary 2011 Edition. 2nd ed. Bangkok: Nanmee Books Publications.
- Ratree Pattanarangsarn. (2001). Human Behavior and Self-Development. Bangkok: Chandrakasem Rajabhat Institute.
- Sanya Sanyavivat. (2001). Sociology of the Family. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Ong-art Singlumpong. (2014). The Television Drama Production Process. Bangkok: SE-ED Education.

Electronic media :

- Department of Women and Family Affairs, Ministry of Social Development and Human Security. (2020). Policy and Strategy for Family Development 2020-2022. (Retrieved January 9, 2024). Available from www.dwf.go.th
- Channel one 31. (2017). Bang Rak Soi 9/1. (Accessed December 7, 2023). Available from www.youtube.com/watch.
- GMM25 Channel. (2021). Bang Rak Soi 9/1. (Retrieved December 15, 2023). Available from www.youtube.com/watch.
- GMM25 Channel. (2021). This House Has Love. (Retrieved January 6, 2024). Available from www.youtube.com/watch.

Thesis :

- Korawich Jongudomsap. (2014). Perceived and Consistent Thai Values in the Sitcom "Baan Nee Mee Rak" Among Viewers in Bangkok. Master's Thesis. Strategic Communication Program. Bangkok University.
- Songphop Khunmathurat. (2013). Social Paradigm: A Reflection of Family in Dokmai Sod's Literature. Doctoral Dissertation. Thai Language Program. Naresuan University.